

พระธรรมเทศนาเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (๙)

พระราชนิพนธ์ใน พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

กัณฑ์ ที่ ๓

พระราชประวัติเมื่อเสด็จดำรงสิริราชสมบัติ (ต่อ)

สงครามเมืองญวน

ฝ่ายราชการข้างเมืองญวน ซึ่งเกิดเป็นการสงครามสืบมาจนเกือบจะตลอดรัชกาลที่ ๓ จำเดิมแต่เมื่อพระยาราชสุภาวดีไปตีเมืองนครจำปาศักดิ์แล้ว จะกลับขึ้นมาเผ่ากรมพระราชวังบวรสถานมงคลที่เมืองพวนพร้าวนั้น ญวนมีหนังสือมาห้ามอย่าให้รื้อทำลายเมืองเวียงจันทน์ ว่าเจ้าเวียดนามมีพระราชสาส์นเข้ามาขอประราชทานโทษคนที่กรุงเทพฯ แล้ว ถ้าไทยขึ้นทำลายเมืองเวียงจันทน์ จะยกทัพพลสองหมื่นเข้ามาต่อรบด้วยไทย พระยาราชสุภาวดีหาได้ตอบหนังสือไปไม่ และในขณะเมื่อพระยาราชสุภาวดียังมีได้กลับลงมาถึงกรุงเทพฯ นั้น เจ้าเวียดนามแต่งให้ราชทูตเชิญพระราชสาส์นเข้ามาขอโทษอนุฉบับ ๑ จะตอบพระราชสาส์น ราชทูตไม่รับ จึงโปรดให้เจ้าพระยาพระคลังมีหนังสือแจ้งโทษอนุไปถึงองเลโบ เสนาบดีฝ่ายญวนสองฉบับ ครั้นเมื่อเจ้าพระยาราชสุภาวดี ยกกองทัพกลับขึ้นไปติดตามจับตัวอนุมาได้และได้ให้พระวิจิตสงคราม ฆ่าญวนผู้ถือหนังสือเสียในครั้งนั้น ฝ่ายญวนขัดเคืองว่าเจ้าน้อยเมืองพวนจับตัวอนุส่งให้แกกองทัพไทย จึงได้หาตัวขึ้นไปประหารชีวิตเสีย แล้วจึงให้ราชทูตเชิญพระราชสาส์นมาอีกใหม่ ในจุลศักราช ๑๑๙๐ ในพระราชสาส์นนั้นว่า ทูตวิไชยญวนผู้ถือหนังสือ และชิดชุมกิมหลวนราเข้าไปเก็บส่วยในแขวงญุตือ จะขอตัวผู้มีชื่อทั้งนี้ออกไปชำระ ณ เมืองญวน และว่าฝ่ายญวนให้พาตัวอนุเข้ามาอ่อนน้อมต่อไทย ฝ่ายไทยไม่จ่ายเสบียงให้แล้วซ้ำยังพวกลาว จึงได้เกิดเป็นความวิวาทขึ้น ขอให้ตั้งเมืองเวียงจันทน์ขึ้นไว้ให้คงดังเก่า ภายหลังมีญวนถือหนังสือองเลโบ ถึงเจ้าพระยาพระคลังส่งเข้ามาทางเมืองเขมรอีกฉบับ ๑ เนื้อความก็คล้ายคลึงกันกับในราชสาส์น ครั้นจะไปโปรดให้ตอบพระราชสาส์นไป ทูตญวนก็ไม่รับ ขอให้แต่งราชทูตไปต่างหาก จึงโปรดให้แต่เจ้าพระยาพระคลังมีหนังสือตอบไปถึงองเลโบ ว่าผู้ซึ่งกล่าวโทษมานั้นจะเป็นผู้ใดก็ไม่ขัด ด้วยเรื่องข้อผิดเพี้ยนกันไป เมื่อกองทัพกลับลงมาจึงจะได้สวนดูก่อน ภายหลังจึงโปรดให้พระอนุรักษภูธรเป็นราชทูตเชิญพระราชสาส์นตอบออกไปมีเนื้อความอย่างเดียวกันกับหนังสือเจ้าพระยาพระคลัง ครั้นเมื่อราชทูตกลับเข้ามา มีพระราชสาส์นตอบเป็นคำพ้อตัด และคืนของราชบรรณาการที่เกินกำหนดแต่ก่อนนั้นเข้ามา จะขอตัวผู้ซึ่งฆ่าญวนและให้ตั้งเมืองเวียงจันทน์ดังแต่ก่อน ทรงพระราชดำริเห็นว่าทางพระราชไมตรีกับญวนเข้าชอกมัวหมองมากอยู่แล้ว ควรจะแต่งทูตออกไปเกลี้ยไกลเสียให้ตีอีก ในจุลศักราช ๑๑๙๑ ปีฉลูเอกศก จึงโปรดให้พระจักราเป็นราชทูตเชิญพระราชสาส์นออกไป ในพระราชสาส์นนั้นว่า ญวนพาอนุเข้ามาฆ่านายทัพและพลทหารไทยตายถึงสองร้อยห้าสิบคนเศษ นายทัพนายกองฝ่ายไทยจึงได้มีความน้อยใจกับผู้ถือหนังสือฝ่ายญวนฆ่าเสียบ้าง ขวนให้เลิกแล้วต่อกัน ในครั้งนั้นเจ้าเวียดนามคืนเครื่องบรรณาการเสียสิ้นไม่รับไว้เลย จะรอให้ทำโทษทูตวิไชยและชิดชุมกิมฆ่าเสียในกลางตลาดให้จงได้ มีข้อความพ้อตัดล้าเลิกถึงการเก่า เป็นคำหยาบๆก็มีบ้าง มีพระราชสาส์นได้ตอบไปมาอีกหลายฉบับ ครั้นการไม่ได้สมปรารถนาก็เป็นอันขาดทางพระราชไมตรี มิได้มีราชทูตไปมาสืบไป ครั้งจุลศักราช ๑๑๙๕ ปีมะเส็งเบญจจก ฝ่ายแผ่นดินญวนเกิดขบถขึ้นที่เมืองโขงอัน ครั้นเมื่อได้ทรงทราบจึงทรงพระราชดำริว่าฝ่ายญวนมีความกำเริบ คอยแต่จะเอารัดเอาเปรียบอยู่ทุกครั้งที่คราว เมื่อครั้งรัชการที่ ๒ ก็มาขอเอาเมืองพุทไธมาศกลับคืนไป ครั้นองค์เจ้าเขมรเป็นขบถหนีไปก็รับไว้ แล้วมาครอบงำเอาเมืองเขมรเป็นสิทธิ์แต่ฝ่ายเดียว ครั้นอนุเป็นขบถหนีเข้าไปอยู่ในเขตแดนญวนก็เอาไว้ แล้วคิดเอิบเอื้อมจะมาครอบงำเอาเมืองเวียงจันทน์และเมืองขึ้นทั้งปวง อนึ่งเมื่อตั้งตัวขึ้นเป็นดึกว่างเด เข้ามาขอให้ลงชื่อในราชสาส์น เรียกดึกว่างเด ฝ่ายเราผ่อนให้แล้ว ยังมีความกำเริบจะให้เอาตราหลวงประทับสำเนาพระราชสาส์นอีกเล่า

เขียนโดย ม.ล.ชาญโชติ ชมพูนุท

วันจันทร์ที่ 28 ธันวาคม 2015 เวลา 00:00 น. - แก้ไขล่าสุด วันจันทร์ที่ 28 ธันวาคม 2015 เวลา 01:15 น.

เห็นว่าถ้าจะเป็นพระราชไมตรีไป ญวนก็มีความกำเริบหนักขึ้นทุกที ครั้นนี้เป็นโอกาสที่จะได้ย้ายเมืองญวน คินเมืองเขมรมาเป็นพระราชอาณาเขตได้ จึงมีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาบดินทรเดชาคุมกองทัพบก คนสี่หมื่นออกไปตีเมืองเขมรได้แล้ว ให้ยกกองทัพไปช่วยญวนรบที่เมืองโขงอันโปรดให้เจ้าพระยาพระคลังคุมทัพเรือพลหมื่นหนึ่ง ไปตีเมืองพุทโธมาศแล้วเข้าทางคลองขุดไปบรรจบทัพบกที่เมืองโขงอัน โปรดให้พระมหาเทพ (ป้อม) พระราชรินทร์ (ข้า) ยกกองทัพไปตีเมืองลำนัวซึ่งเรียกว่าเมืองแงอาน โปรดให้เจ้าพระยาธรรมา (สมบุญ) คุมพลเมืองแพร่และพลเมืองไทยข้างฝ่ายเหนือ ขึ้นทางเมืองหลวงพระบางราชธานี ตีเมืองหัวพันทั้งหก กองทัพเจ้าพระยาพระคลัง ยกไปตีได้เมืองพุทโธมาศและเมืองโจดก ตั้งทัพอยู่เมืองโจดก เจ้าพระยาบดินทรเดชายกเข้าไปตีเมืองเขมร องค์จันทร์มีได้ตอบ หนังสือไปเมืองโขงอัน เจ้าพระยาบดินทรเดชาจึงให้้องค์มอมองคังตั้งอยู่เมืองพนมเปญ แล้วยกกองทัพไปบรรจบกับเจ้าพระยาพระคลังที่เมืองโจดก ปรีกษากันตกลงว่าเจ้าพระยาพระคลังยังไม่เคยการทัพศึก เจ้าพระยาบดินทรเดชาจะไปทางเรือด้วย จึงจัดให้พระยานครราชสีมาและนายทัพนายกองอีกหลายนาย คุมกองทัพบกเดินทางบาพนมไปเมืองโขงอัน เจ้าพระยาบดินทรเดชา เจ้าพระยาพระคลัง พากองทัพเรือไปทางคลองวามวาว ตีค่ายญวนปากคลองช้างได้แตก ร่นไปรับอยู่ปากคลองช้างเหนือ ซึ่งเป็นค่ายเดิมเมื่อครั้งญวนตั้งรับเจ้าฟ้ากรมหลวงเทพหริรักษ์นั้น ทัพเรือก็ให้ตั้งตีลาคองอยู่ ฝ่ายเจ้าพระยาบดินทรเดชา กับเจ้าพระยาพระคลังปันหน้าทีกัน เจ้าพระยาบดินทรเดชาจะยกขึ้นบกตีค่ายกองทัพบก ให้เจ้าพระยาพระคลังสั่งให้กองทัพเรือฝ่ายไทยเข้าตีทัพเรือฝ่ายญวน นายทัพนายกองต่างย่อท้อบิดพลิ้วไปต่างๆ หาโดยยกเข้าตีกองทัพเรือตามสัญญาไม่ ฝ่ายกองทัพเรือญวนเห็นว่าไม่มีกองทัพไทยมาตีแล้ว ก็ขึ้นช่วยค่ายบกกระตุมรบเจ้าพระยาบดินทรเดชาเป็นศึกขนาน เจ้าพระยาบดินทรเดชาเห็นผิดที่นัดหมายเหลือกำลังก็ล่าถอยมา ได้ทราบความจากเจ้าพระยาพระคลังว่า นายทัพนายกองพากันย่อท้อต่อการสงคราม ก็เลยให้ลงโทษตามอัยการศึก เจ้าพระยาพระคลังว่าถ้าจะลงโทษนายทัพนายกองแล้ว จะทำการต่อไปเสบียงอาหารก็ขัดสน และจวนถึงฤดูฝนอยู่แล้ว ถ้าทำการไม่สำเร็จจะต้องมีโทษเหมือนนายทัพนายกองทั้งปวงนี้ เจ้าพระยาบดินทรเดชาเห็นว่าไม่พร้อมมูลกัน จะทำการไม่สำเร็จแล้วก็ให้ล่าทัพตามลาคอง ญวนก็ตามตีตลอดจนถึงเมืองโจดก เจ้าพระยาพระคลังออกจากเมืองโจดก กลับทางเมืองพุทโธมาศ เจ้าพระยาบดินทรเดชาตั้งตอรับญวนอยู่ที่เมืองโจดกจนส่งกองทัพเรือไปหมดแล้ว จึงได้เดินกองทัพบกมาทางเมืองเขมร ในขณะนั้นเขมรพากันกำเริบรอบแทงพันคนในกองทัพไทยเนืองๆ เจ้าพระยาบดินทรเดชาให้ตั้งทัพลงจับตัวพวกเขมรคนร้ายมาลงโทษประหารชีวิตเสียเป็นอันมาก แล้วให้รื้อกำแพงเมืองพนมเปญ และกวาดต้อนครอบครัวเข้ามาตั้งกองทัพอยู่ที่เมืองโพธิสัตว์ ภายหลังขัดด้วยเสบียงอาหารจึงถอยเข้ามาตั้งอยู่เมืองพระตะบอง ฝ่ายกองทัพบกซึ่งไปทางบาพนมนั้น เห็นกริยาเขมรญวนกำเริบขึ้นผิดปกติ และได้ทราบข่าวว่ากองทัพใหญ่และกองทัพเรือถอยไปแล้ว ก็ล่าทัพกลับมาถึงแม่น้ำโขง เห็นเขมรเผาเรือเสียสิ้น จึงให้ผูกไม้ไผ่เป็นเบสสะพานข้ามแม่น้ำโขงมาได้ เว้นแต่กองทัพพระยานครสวรรค์ไม่ข้ามมาโดยสะพานเชือก เดินเลียบน้ำขึ้นไป เขมรฆ่าเสียสิ้นทั้งกองทัพ ฝ่ายกองทัพพระมหาเทพยกไปประชุมทัพ ณ เมืองนครพนม จะออกจากทางด่านก็เหิบเป็นช่องเขาซับซ้อนนอกไม่ได้ จึงได้ตีแต่เมืองรายทางได้ เมืองมหาไชย เมืองพอง เมืองพลาน เมืองชุมพร ฝ่ายพระราชรินทร์ไปตั้งอยู่ ณ เมืองหนองคาย ให้กองทัพขึ้นไปตั้งบ้านโพรงาม มีหนังสือขึ้นไปเกลี้ยกล่อมพวกเมืองพวน ยอมสวามิภักดิ์รับกองทัพพระราชรินทร์เข้าไปตีค่ายญวน ซึ่งมาตั้งรักษาอยู่ที่เมืองเชียงขวาง ๓๐๐ คนกับทั้งแม่ทัพ จับได้เป็นบ้าง ที่ตายเสียมาก หนีไปบ้าง ข้างฝ่ายเจ้าพระยาธรรมาซึ่งยกกองทัพขึ้นไปทางเมืองหลวงพระบาง แต่งนายทัพนายกองไปเกลี้ยกล่อมเมืองพวนอีกทาง ๑ เมืองพวนยอมสวามิภักดิ์ต่อพระราชรินทร์แล้ว จึงแต่งให้มารับกองทัพพาไปตีญวนที่ค่ายเมืองสย ๑๐๐ คนแตกยับเยินไป แล้วญวนไปตั้งรับอยู่ที่น้ำจิมอีกแห่ง ๑ ก็ตีแตกไป เมืองพวนก็กลับได้เป็นพระราชอาณาเขตสืบมา แล้วเจ้าพระยาธรรมาก็แต่งให้คนขึ้นไปเกลี้ยกล่อมเมืองหัวพันทั้งหก ก็ยอมว่าจะลงมาสวามิภักดิ์ พอเจ้าพระยาธรรมาป่วยกลับลงมากรุงเทพฯ เสียคราว ๑

ฝ่ายข้าราชการเมืองเขมร เมื่อกองทัพไทยถอยลงมาแล้ว ญวนให้แม่ทัพพองค์จันทร์มาตั้งอยู่ ณ เมืองพนมเปญอีก ขณะนั้นพระยาอภัยภูเบศรเจ้าเมืองพระตะบองถึงแก่กรรม จึงโปรดให้้องค์มิมเป็นเจ้าเมืองพระตะบอง องค์ด้วงไปเป็นเจ้าเมืองมณฑลบุรี ฝ่ายองค์จันทร์ที่เป็นเจ้าเมืองเขมรถึงแก่พิราลัย ญวนยกบุตรเลี้ยงขึ้นเป็นเจ้าแผ่นดินและอยู่กำกับราชการ คิดเกลี้ยกล่อมบ้างกดขี่บ้าง จะให้เมืองเขมรเป็นของเมืองญวนแท้จนถึงกลับชาติเป็นญวน พวกเขมรพากันได้ความเดือดร้อน มีหนังสือเข้ามาขอสวามิภักดิ์เป็นข้ากรุงเทพา ในครั้งนั้นองค์มิมซึ่งเป็นเจ้าเมืองพระตะบอง บอกส่งตัวองค์ด้วงซึ่งเป็นเจ้าเมืองมณฑลบุรีเข้ามา ว่าคิดจะหนีไปเมืองพนมเปญ ถ้ามให้การว่าได้ทราบความว่าญวนมีหนังสือมาเกลี้ยกล่อมองค์อินให้หนีไป จะตั้งให้เป็นเจ้าเมืองเขมร แต่พวกพระยาเขมรไม่พอใจ อยากจะได้องค์ด้วงไปเป็นเจ้าเมือง จะช่วยกันรบญวนให้แตกไป องค์ด้วงจึงได้คิดอ่านการที่จะหนีไป ครั้นไม่ชำนาญองค์ด้วงจึงจะได้เป็นเจ้าเมืองเขมร กลัวญวนจะไม่ไว้วางใจ จึงได้จับตัวพระยาปลัดและกรรมการผู้ใหญ่ผู้น้อย และตีปล้นทรัพย์สมบัติกวาดต้อนครัวเมืองพระตะบองประมาณห้าพันหนีไปเมืองพนมเปญเข้าหาแม่ทัพญวนเมืองโพธิสัตว์ ญวนรับรองครอบครัวเหล่านั้นไว้ แล้วส่งตัวองค์ไ้ไ้ ณ เมืองพนมเปญหาให้เป็นเจ้าเมืองเขมรตามที่ว่าไม่ ในขณะนั้นเจ้าพระยาบดินทรเดชาเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ ฯ จึงโปรดให้รับกลับไป ณ เมืองพระตะบอง เจ้าพระยาบดินทรเดชาเกณฑ์คนในหัวเมืองเขมรบ้าง และเมืองลาวได้แล้ว ให้ไปตั้งรักษาอยู่ที่เมืองระสิ่อกอง ๑ ที่ค่ายกพงพระกอง ๑ ที่เมืองนครเสียมราฐกอง ๑ และจัดกองลาดตระเวน ๔๐๐ คน ให้ลงเรือรบลาดตระเวนในท้องทะเลสาบ แต่ตัวเจ้าพระยาบดินทรเดชานั้นตั้งอยู่เมืองพระตะบอง ถวายลาเสียดเสบียงอาหารเตรียมซึ่งจะทำการในเมืองเขมรต่อไป ในขณะนั้นฝ่ายญวนเกิดความสงสัยกันขึ้น ว่าองค์แบนเจ้าหญิงบุตรองค์จันทร์นั้นคิดจะหนีมาหาไทย ญวนจึงให้จับตัวจำไว้ในค่าย ภายหลังก็ให้เอาไปถ่วงน้ำเสีย และเจ้าหญิงซึ่งยังเหลืออยู่อีก ทั้งองค์มิมและมารดาบุตรภรรยา ครอบครัวองค์มิมองค์ด้วงซึ่งตออยู่กับญวนนั้น ก็เอาส่งลงไปเมืองญวนทั้งสิ้น

เขียนโดย ม.ล.ชาญโชติ ชมพูนุท

วันจันทร์ที่ 28 ธันวาคม 2015 เวลา 00:00 น. - แก้ไขล่าสุด วันจันทร์ที่ 28 ธันวาคม 2015 เวลา 01:15 น.

แล้วให้หาขุนนางผู้ใหญ่ในเมืองเขมรจะหลงไปเมืองญวน ขุนนางเขมรก็ต่างคนต่างหลบหนีไปตั้งกองซ่อนสมุณคนเป็นหมวดเป็นกอง พอมีกำลังแล้วก็เข้ารบสู้ด้วยญวน เมื่อไม่มีกำลังก็ซ่อนอยู่ในป่า ญวนจะไปมาน้อยกว่าก็ฆ่าเสียทั้งสิ้น ในครั้งนั้นพวกเขมรเป็นขบถก่อการจลาจลในทุกแห่งทุกตำบล ญวนก็มีอาจปราบปรามให้สงบราบลงได้ กำลังที่จะรักษาย่านเมืองนั้นก็อ่อนแอลง ฝ่ายพระยาเขมรทั้งปวงก็มีหนังสือเข้ามาอ่อนน้อมต่อเจ้าพระยาบดินทรเดชา ที่พาครอบครัวเข้ามาพึ่งอยู่ในพระราชอาณาเขตก็มีโดยมาก เจ้าพระยาบดินทรเดชามิไปบอกเข้ามาของกองทัพและศีตราวุธออกไป ครั้นกองทัพพร้อมแล้วเจ้าพระยาบดินทรเดชาก็ให้ยกไปช่วย พระยาเดชไชเจ้าเมืองพงสวายตีค่ายกงทมและค่ายญวนเมืองซีแครง ญวนแตกไปแล้วจึงยกไปตีค่ายญวนที่เมืองโพธิสัตว์ ได้สู้รบกับญวนๆหนีเข้าค่ายตั้งล้อมไว้เป็นหลายวัน จนญวนอ่อนน้อมยอมรับแพ้ และทำหนังสือสัญญาให้ว่าจะถอยกองทัพแล้วก็ปล่อยไป ในขณะที่เมืองเขมรกำลังเป็นจลาจลอยู่นั้น พระยาเขมรทั้งปวงมาขึ้นเรื่องราว และมีหนังสือมาถึงเจ้าพระยาบดินทรเดชาจะขอองค์ด้วงออกไปเป็นเจ้ากรุงกัมพูชา เป็นหลายฉบับ เจ้าพระยาบดินทรเดชาบอกเข้ามา ทรงทราบแล้ว จึงโปรดให้ส่งองค์ด้วงออกไปอยู่ ณ เมืองพระตะบอง เจ้าพระยาบดินทรเดชาก็มีหมายประกาศให้พระยาเขมรทั้งปวงมารับน้ำทำสัตย์ต่อองค์ด้วง ในขณะนั้นข้างแผ่นดินญวนเปลี่ยนแผ่นดินใหม่ กองทัพญวนซึ่งตั้งอยู่ในเมืองเขมรเกิดไข้ปัจจุบันไพร่พลล้มตายมาก ญวนจึงคิดอ่านจะพุดจากกองทัพไทยโดยทางไมตรี แม่ทัพญวนซึ่งองค์เกรินตาเตียงกุน ซึ่งตั้งอยู่เมืองพนมเปญมีหนังสือมายังเจ้าพระยาบดินทรเดชา กล่าวความข้างเบื้องต้นว่าฝ่ายไทยรุกรานข่มเหงญวนต่างๆ ญวนก็เป็นแต่สู้รบป้องกันรักษาเขตแดนไว้ หาได้ล่วงพระราชอาณาเขตเข้ามาจนก้าวหนึ่งไม่ แล้วกล่าวถึงเรื่องเมืองเขมร ว่าญวนคิดจะทำนุบำรุงเมืองเขมรและเจ้านายให้มีความสุข ฝ่ายเขมรกลับคิดประทุษร้ายต่อญวน องค์อ่อนองค์ด้วงก็มีหนังสือไปสวามิภักดิ์ต่อญวน ขวนให้ไปตีเมืองพระตะบอง ซึ่งเป็นของฝ่ายไทย ญวนก็หาได้ทำตามไม่ บัดนี้เพราะเขมรคิดการทรยศกลามขึ้นญวนจึงต้องยกกองทัพมาปราบปราม แต่ถ้ารู้สึกตัวว่าผิดกลับมาอ่อนน้อมก็จะซบเลียงต่อไป ทางพระราชไมตรีกรุงสยามกับกรุงเวียตนามนั้น ก็อยากจะให้เป็นไมตรีต่อกันสืบไป ขอให้ไทยมีราชสาส์นไปก่อน ซึ่งจะถือตามคำสัญญาซึ่งนายทัพเมืองโพธิสัตว์ทำให้ไว้แต่ก่อนนั้นไม่ได้ หนังสือฉบับนี้แม่ทัพไทยหาได้ตอบไปไม่ เมื่อญวนไม่ได้หนังสือตอบฝ่ายไทยดังนั้น เห็นว่าจะยังมีเป็นไมตรี ก็ยกกองทัพเข้าค่ายเขมรเมืองบาที ซึ่งพระยาเสนาภูเบศรไปตั้งกำลังอยู่ด้วย เขมรเห็นญวนมากก็หนี พระยาเสนาภูเบศรก็ถอยมา ณ เมืองโพธิสัตว์ ญวนก็ตามมาตีค่ายปิกกานนอกเมือง ได้สู้รบกันอยู่และพ้อนคนค่ายกงทมลงมาที่พนมเปญอีก เจ้าพระยาบดินทรเดชาเห็นว่าญวนทำการแข็งแรงแจ้ว จึงได้พาองค์ด้วงยกออกไปตั้ง ณ เมืองโพธิสัตว์ ญวนก็มีอาจตีตอบเข้ามา เจ้าพระยาบดินทรเดชาก็ให้ตัดไม้แก่นปักเป็นค่ายระเนียดทำเมืองให้องค์ด้วง อยู่ประทับเฝ้าเห็นเมืองโพธิสัตว์เป็นที่ดอน ในขณะนั้นฝ่ายแม่ทัพญวนคิดกันไปขอหนังสือเจ้าหญิงและมารดาองค์จันทร์ อนุญาตให้องค์ค้อมเป็นเจ้าเมืองเขมร แล้วให้องค์ค้อมซึ่งญวนจำไว้วันนั้นพันโทษลงมาด้วย เจ้าพระยาบดินทรเดชาได้ทราบดังนั้น เห็นว่าองค์ด้วงตั้งอยู่เมืองโพธิสัตว์ลับเข้ามาใกล้ กลัวว่าพวกเขมรจะไปเข้าด้วยองค์อ่อนเสียมาก จึงให้พระพรหมบริรักษ์นายทัพนายกอง พาตัวองค์ด้วงลงไปตั้งอยู่ ณ ที่อุดมแขวงเมืองประเทพธร ฝ่ายญวนได้ทราบดังนั้นก็ให้ไปรับเจ้าหญิงอีก ๓ คนลงมา ณ เมืองพนมเปญ มอบตราสำหรับแผ่นดินและพระขรรค์ให้แก่องค์ค้อม นักร้องก็ตั้งขุนนางเต็มตามตำแหน่ง แล้วให้แต่งหนังสือออกเกลี้ยกล่อมราษฎร ก็ไม่มีผู้ใดสวามิภักดิ์ ข้างฝ่ายนักองค์ด้วงก็ตั้งขุนนางขึ้นเต็มตำแหน่งบ้าง ในครั้งนั้นขุนนางเขมรมิเต็มตำแหน่งเป็นสองฝ่าย แล้วแต่งกองทัพออกเที่ยวรักษาดามหัวเมืองทั่วไป ได้ต่อยรบกับญวนเป็นหลายครั้ง แล้วแต่งกองโจรออกอีก ๑๑ กอง กองละพันคนบ้าง หกร้อยคนบ้าง ห้าร้อยคนบ้าง ให้ซ่อนอยู่ในป่า ถ้าญวนมากก็ให้หลบหนี ถ้าเห็นมาน้อยก็ให้เข้าตีฆ่าเสียบ้างจับเป็นมาบ้าง กองใดได้ญวนมาก็ให้บำเหน็จรางวัลตามสมควร แล้วส่งญวนเชลยนั้นมา ณ กรุงเทพฯ ในระหว่าง ๗ ปี ๘ ปีนั้น ได้ญวนส่งเข้ามากว่าสองพันคน ฝ่ายเจ้าหญิงทั้งสามคนนั้นมีหนังสือมาถึงองค์ด้วงว่าจะขอมายู่เมืองอุดมด้วย ขอให้แต่งกองทัพขึ้นไปรับ ญวนได้ทราบเหตุดังนั้น ก็ให้รักษากวขันกว่าแต่ก่อน แล้วให้ส่งองค์อ่อนลงมาเมืองพนมเปญ ปลุกเรือนให้อยู่หลังหนึ่งกับเจ้าหญิงทั้ง ๓ คนนั้น ฝ่ายองค์ค้อมก็ให้มีหนังสือออกไปเกลี้ยกล่อมพระยาเขมรทุกแห่งทุกตำบล ก็ไม่มีผู้ใดเข้าเกลี้ยกล่อม แต่คนถือหนังสือไปก็มีได้กลับมา ในขณะนั้นบังเกิดความไข้ขึ้นในกองทัพญวนเสียไพร่พลเป็นอันมาก เสบียงอาหารก็ขัดสน ข้าวราคาถึงละห้าบาท เกลือถึงละกึ่งตำลึง เขมรที่อยู่กว้างพอหาเสบียงอาหารได้ ฝ่ายญวนจะออกไปเที่ยวลาดหาเสบียงไม่ได้ จึงได้พาเจ้าหญิง ๓ คน และองค์ค้อมกวาดต้อนครอบครัวไปประมาณสองพันคน ลงไปตั้งอยู่ ณ เมืองโจดก ครั้งนั้นแม่ทัพญวนมีความเสียใจกินยาพิษตาย แม่ทัพคนใหม่ไทยกลงไปตีเมืองปาสัก เมืองพระตะพัง ได้แล้วก็ตั้งอยู่ที่เมืองโจดก ครั้งนั้นเมืองเขมรแบ่งออกเป็นสองฝ่าย ข้างฝ่ายใต้เมืองกรังเกรยกราก เมืองตึกเขมา เมืองประมวนสอ เมืองมัจจุค เมืองปาสัก เมืองพระตะพัง เป็นขององค์ค้อม เมืองเขมรฝ่ายเหนือเป็นขององค์ด้วง ฝ่ายเจ้าพระยาบดินทรเดชาทราบข่าวกองทัพญวนเลิกลังไปแล้ว จึงได้พาองค์ด้วงยกลงไปตั้งอยู่ ณ เมืองพนมเปญ ด้วยเป็นทางร่วมพียงราชการได้โดยรอบทิศ แล้วมิไปบอกเข้ามากรุงเทพฯ เมื่อได้ทรงทราบว่าเมืองเขมรขัดด้วยเสบียงอาหารดังนั้น จึงโปรดให้พระอนุรักษโยธาคุมเรือลำเลียงเสบียงอาหารออกไปส่ง กองทัพเจ้าพระยาบดินทรเดชาโดยทางทะเล และทรงพระดำริว่า เมืองเขมรเตี้ยวนเป็นสิทธิแก่องค์ด้วงแล้ว ถ้าถ่มตลิ่งซุดเสียได้ อย่าให้ญวนส่งลำเลียงเสบียงอาหารกันถนัด ตัดทางอย่าให้กองทัพญวนมาตั้งในเมืองเขมรได้ เมืองเขมรก็จะเป็นสิทธิแก่ไทยฝ่ายเดียว จึงได้มีท้องตราไปให้เจ้าพระยาบดินทรเดชาถ่มตลิ่งเสียให้ได้ จึงโปรดให้มีกองทัพเรือออกไปตีเมืองประไหมศถางเวลาไว้ให้ญวนพัวพะวัง ในครั้งนั้นเจ้าพระยาบดินทรเดชาป่วยจึงขอแม่ทัพบกเข้ามา โปรดให้เจ้าพระยายมราชออกไปเป็นแม่ทัพ เจ้าพระยายมราชและองค์ด้วงกับพระพรหมบริรักษ์ คุมไพร่พลหมื่นพันเก้าร้อยคน ลงไปตามคลองซุดใหม่ ตั้งค่าย ณ เขาเชิงกระชุม แล้วทำค่ายดับเข้าประชิดค่ายญวน แล้วให้พุนดินขึ้นเป็นป้อมเอาปืนใหญ่ขึ้นยิง ได้ต่อยรบกันอยู่เป็นสามราด ฝ่ายกองทัพเรือโปรดให้เจ้าฟ้ามกรามขุนอิศเรศรังสรรค์เป็นแม่ทัพ จมื่นไวยวรนาถเป็นแม่ทัพหน้าคุมกองทัพกรุงเทพฯ พระยาอภัยพิพิธคุมกองทัพหัวเมืองฝ่ายตะวันตกรวมสามทัพคนห้าพันเศษ และให้คุมเสบียงอาหารไปส่งกองทัพเจ้าพระยาบดินทรเดชาทางเมืองกำปอดด้วย กองทัพพระยาอภัยพิพิธไปก่อน ได้รับกับเรือลาดตระเวรญวน ญวนแตกไปแล้วจึงได้ยกขึ้นตีเมืองประไหมศถา พระยาอภัยพิพิธขึ้นทางบก พระยาราชวังสรรค์ป้อมปากน้ำ ทัพหมื่นไวยวรนาถอยู่ที่ปากน้ำ ทัพหลวงตั้งอยู่ ณ เกาะกระทะคว่ำ ได้ต่อยรบกับญวนประมาณหกเจ็ดวัน

เขียนโดย ม.ล.ชาญโชติ ชมพูนุท

วันจันทร์ที่ 28 ธันวาคม 2015 เวลา 00:00 น. - แก้ไขล่าสุด วันจันทร์ที่ 28 ธันวาคม 2015 เวลา 01:15 น.

จหมื่นไวยวรนาถกลับมาเฝ้าเจ้าฟ้ากรมขุนอิศเรศรังสรรค์ ปรีชาญาณเห็นว่าญวนต้องรับเป็นสามรถเกรงว่าทัพเรือโจดกจะยกมาช่วย ตกลงกันเลิกทัพกลับเข้ามา จหมื่นไวยวรนาถแวะไปตรวจการที่พระราชวังหลังเสด็จไปเสวยกลางวัน ทางบกที่เมืองกำแพงเพชร เห็นว่าส่งได้กึ่งหนึ่งแล้ว จะต้องส่งต่อไปก็ไม่ใช่ที่ไว้วางใจญวน จึงได้เลิกทัพพาเสด็จกลับเข้ามา ณ กรุงเทพฯ ฯ พร้อมด้วยกองทัพหลวง ฝ่ายญวนที่เมืองประทุมธานีเห็นว่ากองทัพเรือถอยมาแล้ว ก็ยกไพร่พลไปตีค่ายทัพบกที่คลองซุดใหม่ กองทัพไทยเหลือกำลังก็แตก เสียพระยาอภัยสงครามและพระองค์แก้วเขมรกับทั้งนายทัพนายกองเป็นอันมาก เจ้าพระยาบดินทรเดชาจึงให้เรือเอกและโรบินเรือของญวนที่เมืองพนมเปญเสีย แล้วตั้งค่ายรายกองทัพไว้ค่ายแล้วถอยขึ้นมามาตั้งเมืองอุดง ให้สร้างเมืองให้สองคั้งใหม่ที่ตำบลคลองพระยาฤา และโปรดให้ส่งลำเสด็จเสวยอาหารที่เมืองพงศอมต่อไป ฝ่ายฟ้าทะละหะและสมเด็จพระยาตากสินมหาราช ซึ่งรับอาสาญวนจะมาเอาเมืองเขมรให้เป็นของญวนจึงได้นั้น ก็พาองค์อมขึ้นมามาตั้งค่ายอยู่ตำบลกะลัง แล้วเลื่อนขึ้นตั้งค่ายจะโรยตามา ญวนก็ส่งกองทัพติดตามมาเป็นอันมาก องค์อมและฟ้าทะละหะ สมเด็จพระยาตากสินมหาราช ก็มีหนังสือมาเกลี้ยกล่อมพระยาเขมรเป็นหลานฉบับมีผู้ได้ไปเข้าด้วยไม่ ภายหลังนั้นกองทัพถึงแก่พิราลัย นักกองมืเจ้าหญิงมีหนังสือถึงองค์อมขอให้รับขึ้นมามาอยู่ด้วย ฝ่ายกองทัพญวนและกองทัพไทยก็เกิดขี้เจ็บอันตราย และขัดสนด้วยเสบียงอาหาร ต่างคนตั้งรอกอยู่มีได้รบพุ่งกันและกัน ในขณะนั้นเจ้าพระยาบดินทรเดชาเข้ามาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ กรุงเทพฯ ฝ่ายพระยาเขมรร่วมคิดกันสืบแปดคน มีพระยาจักรีเป็นต้นมีหนังสือไปถึงญวน จะจับองค์อมส่งให้ เหตุการณ์นั้นไม่มีดี องค์อมจับได้ ฝ่ายญวนก็ยกทัพเข้ามาตามทีนัคหมาย พระพรหมบริรักษ์และองค์อมก็มีไปบอกเข้ามายังกรุงเทพฯ จึงโปรดให้เจ้าพระยาบดินทรเดชาออกไป ทัพญวนมาตีค่ายไทยที่เมืองพนมเปญแตกแล้ว ยกขึ้นมาตีเมืองอุดง เจ้าพระยาบดินทรก็ออกต่อรบ ทัพญวนแตกพ่ายไป ครั้งนั้นญวนตายเป็นอันมาก จึงเพิ่มเมืองอุดงว่าเมืองอุดงภูษัยแต่นั้น เจ้าพระยาบดินทรเดชาจัดกองทัพออกตั้งรายตามตัวเมืองไว้มั่นคง ฝ่ายญวนเห็นว่าจะไม่ทำการไม่สะดวกแล้ว จึงแต่งให้มาเจรจากับเจ้าพระยาบดินทรเดชาว่าขอให้องค์อมมีหนังสือไปอ่อนน้อม จะยอมส่งมารดาและญาติพี่น้องให้เป็นไมตรีกันสืบไป ฝ่ายเจ้าพระยาบดินทรเดชาสำคัญว่าจะเป็นอุบายก็นิ่งเสีย ญวนก็ให้มารบกวตักเตือนอยู่เนืองๆ แล้วภายหลังแจ้งความว่า ดงยิตตามาเที่ยวต้อนครั้งนี้คิดจะจัดการในเมืองเขมรโดยทางใหม่ ไม่ให้มีการรบพุ่งกันสืบไป เจ้าพระยาบดินทรเดชามีหนังสือบอกเข้ามา ก็ยังไม่เป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัย เกรงว่าจะเป็นอุบายของญวน ฝ่ายเจ้าพระยาบดินทรเดชาเห็นว่าเขมรเหนียวหนายในการรบพุ่งและได้ความลำบากอดอยากมาช้านาน ฝ่ายญวนก็ทำดีต่อ เอามารดาและบุตรภรรยาตลอดองค์ดั่งๆก็อยากจะใคร่พบมารดาและบุตรภรรยา ข้างฝ่ายกองทัพญวนและไทยก็ได้ความลำบากมาช้านาน การก็ไม่สำเร็จไปอย่างหนึ่งอย่างใดได้ เป็นแต่ผลัดกันได้กันเสียอยู่ดังนี้ เป็นช่องอันดีสมควรที่ส่งงบการศึกษาทั้งคราวหนึ่งได้ จึงได้มีไปบอกชี้แจงเข้ามาตามความที่คิดเห็นนั้น ก็ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้จัดการไปตามทางซึ่งจะส่งงบการศึกษา ในจุลศักราช ๑๒๐๘ นั้น เจ้าพระยาบดินทรเดชา จึงให้องค์อมมีหนังสือไปขอมารดาและบุตรภรรยาจากญวน ญวนก็ส่งมาให้ตามสัญญาแล้วขอให้มิศุภอักษรและส่งบรรณาการขึ้นไปค่านับเมืองญวนสามปีครั้งหนึ่ง เหมือนเมื่อครั้งองค์สมเด็จพระนารายณ์รามาซึ่งเป็นบิดาขององค์อม และขอให้ส่งครัวญวนแขกขเลยซึ่งองค์อมจับส่งเข้ามาภายหลังสืบคนเศษคืนออกไป ครั้งมีไปบอกเข้ามาก็ โปรดพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ส่งบรรณาการญวน และพระราชทานคน ๔๐ คนเศษนั้นคืนไป องค์อมก็แต่งศุภอักษรเครื่องบรรณาการขึ้นไปค่านับญวน และส่งคนขเลยศึกให้ แล้วได้รับตราตั้งฝ่ายญวนเป็นเจ้าเขมรอีกหนึ่ง ญวนส่งเจ้าหญิงบุตรองค์จันทรมามาให้ทั้งสิ้น แล้วก็เลิกทัพไปจากเขตรแดนเขมร ฝ่ายกองทัพไทยก็จัดการบ้านเมืองให้องค์อมได้เป็นใหญ่ในเมืองเขมรเรียบร้อยแล้ว จึงโปรดให้พระยาเพชรพิไชยคุมเครื่องราชทูตออกไปเสกนัองค์อม เป็นสมเด็จพระศรีสุริยราชรามธิบดี เจ้ากรุงกัมพูชา องค์อมก็แต่งเครื่องราชบรรณาการเข้ามาทูลเกล้าฯ ถวายตามอย่างแต่ก่อน แล้วทรงคิดถึงพระเดชพระคุณที่ทรงพระมหากรุณาให้ได้เป็นใหญ่ในกรุงกัมพูชาโดยกำลังกองทัพฝ่ายสยาม จึงได้เพิ่มเครื่องราชบรรณาการกระวานขึ้นอีกปีละ ๕๐ หาบ แล้วให้องค์ราชาวดีซึ่งเป็นบุตรใหญ่เข้ามาพร้อมด้วยเจ้าพระยาบดินทรเดชา รับราชการฉลองพระเดชพระคุณอยู่ ณ กรุงเทพฯ การศึกกรุงสยามกับญวนก็เป็นอันขาดกันแต่กาลนั้นมา ด้วยประการฉะนี้

หมายเหตุ

พระธรรมเทศนาเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ในหนังสือยังไม่จบ ข้อมูลและสาระที่เหลือส่วนมากจะเป็นเรื่องของการทำงานสงคราม จึงขอยุติการคัดลอกไว้เพียงนี้ แต่จะขอคัดลอกบางส่วนจากหนังสือ “การวิเคราะห์ในเชิงประวัติศาสตร์ เรื่องการเมืองการปกครองในรัชกาล พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว” ซึ่งเป็นงานวิจัย จัดทำโดย รองศาสตราจารย์นันทนา กปิลกาญจน์ ในบทที่ ๑ บทนำ หน้า ๑-๓ ดังนี้

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นพระราชโอรสองค์ที่ ๓ ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย และเป็นพระโอรสองค์ที่ ๑ ในเจ้าจอมมารดาเรียม ภายหลังทรงได้รับสถาปนาเป็น “สมเด็จพระศรีสุลาลัย” ทรงพระราชสมภพ เมื่อวันจันทร์ เดือน ๔ แรม ๑๐ ค่ำ ปีมะแม ตรงกับวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ.๒๓๓๐ ณ.พระราชวังเดิม ทรงมีพระนามเดิมว่า “ทับ” ต่อมาได้รับสถาปนาเป็น “กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์” เมื่อมีวัยพอแก่การอุปสมบทได้ทรงบรรพชาและอุปสมบทเฉพาะหน้าพระพักตร์พระอัยกา คือ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม แล้วเสด็จไปประทับที่วัดราชสิทธิาราม (วัดพลับ) ครั้นลาผนวชแล้วได้รับราชการต่างพระเนตรพระกรรณสมเด็จพระราชบิดา จนเป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัยเป็นอย่างดียิ่ง พระองค์ทรงมีพระราชโอรสพระราชธิดา รวม ๕๐ พระองค์ เป็นพระราชโอรส ๒๒ พระองค์ พระราชธิดา ๒๘ พระองค์ แต่พระองค์ไม่ทรงมีพระอัครชายาที่เป็นเจ้า จึงไม่มีพระราชโอรสหรือพระราชธิดาเป็นเจ้าฟ้า แต่ทั้งนี้พระองค์ก็สามารถสถาปนาพระยศพระราชโอรสให้เป็นเจ้าฟ้าได้ และมีได้ทรงกระทำ

เมื่อพระชนมายุได้ ๒๑ พรรษา สมเด็จพระราชบิดาทรงมอบให้ชำระคดี ก็ทรงตัดสินคดีได้อย่างดี จนทรงได้รับตำแหน่งสำคัญๆ เรื่อยมา พระองค์ทรงเห็นความสำคัญของการค้ากับต่างประเทศ ทรงมีเรือสำเภาส่งไปทำการค้าขายได้ผลดี จนสมเด็จพระราชบิดาทรงตรัสล้อเลียนว่า “เจ้าลัว” นอกจากนี้จะมีราชการมากแล้ว พระองค์ยังทรงสามารถปลีกเวลาไปเฝ้าสมเด็จพระราชบิดาได้ทุกวัน ครั้นกรมพระราชวังบวรมหาเสนาฯรัชชเสด็จทิวงคตใน พ.ศ.๒๓๖๐ พระองค์ทรงได้รับตำแหน่งกรมพระตำรวจอีกตำแหน่งหนึ่ง

เมื่อสิ้นแผ่นดินรัชกาลที่ ๒ ที่ประชุมเห็นว่าในเวลานั้นพระนครก็ยังตั้งขึ้นไม่สุ้นาน การสงครามกับฝ่ายพม่าก็ยังมิ จิงเห็นพร้อมกันว่า กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ ซึ่งมีพระชนมายุมาก และเคยทรงพระราชกิจต่างๆ ใหญ่น้อยทั่วถึง ขึ้นครองราชย์สมบัติเหมาะสมที่สุด พระองค์จึงทรงได้รับราชสมบัติสืบต่อจากสมเด็จพระราชบิดาเป็นรัชกาลที่ ๓ ในพระราชวงศ์จักรี ทรงจัดพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ.๒๓๖๗ และทรงเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งพระบรมวงศานุวงศ์ และบรรดาศักดิ์ราชการต่างๆ อีกด้วย ส่วนตำแหน่งกรมพระราชวังบวรสถานมงคลนั้น ทรงสถาปนาเสด็จอา คือ กรมหมื่นศักดิ์พลเสพย์ พระราชโอรสในรัชกาลที่ ๑ เป็นกรมพระราชวังบวรสถานมงคลต่อมา

พระราชกรณียกิจในพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ทรงมีมากมายหลายประการด้วยกัน ที่สำคัญคือ ทรงทำสัญญาทางพระราชไมตรีกับอังกฤษ โดยอังกฤษส่งกัปตัน เฮนรี เบอร์นี เป็นทูตอังกฤษเข้ามาเจรจา ต่อจากอังกฤษก็มีสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้นำเอาวิชาการต่างๆ มาด้วย เช่น พิมพ์ดีด ถ่ายรูป ปลูกฝี วิชาการแพทย์ และเครื่องจักรเข้ามาในเมืองไทยเป็นครั้งแรก ทรงปราบปรามเมืองประเทศราชต่างๆ ที่คิดแข็งเมือง ซึ่งมีปฏิริยามาแล้วตั้งแต่รัชกาลที่ ๑ และแสดงตัวเป็นเอกราชโดยเปิดเผย ได้แก่ ญวน เขมร และเวียงจันทน์ ต้องส่งกำลังไปปราบปราม ทรงได้ชัยชนะในที่สุด ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ซ่อมแซมสิ่งก่อสร้างในสมัยรัชกาลที่ ๑ เช่น วิหารพระพุทธไสยาสน์ วัดพระเชตุพน และอื่นๆ

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงปฏิบัติภารกิจมากมายเป็นคุณแก่พระราชอาณาจักรอย่างใหญ่หลวง แม้พระองค์จะมีสุขภาพดีแข็งแรงตลอดพระชนม์ชีพ ครั้นทรงพระประชวรลงก็ทรงทราบว่าจะไม่ทรงรอด จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ให้เรียกขุนนางที่ทรงใช้สอยสนิทเข้ามาเฝ้า

ทรงปรารภว่าพระองค์อาจทรงหนีกองจะถวายพระโอสถไม่ได้ และมีพระราชดำรัสว่า

“ถ้าพระองค์จะทรงเลือกเจ้านายพระองค์ใดขึ้นครองราชย์แทนอาจจะไม่พอใจแก่คนทั้งปวง จึงขอให้ไปบอกที่ประชุมเมื่อสิ้นแผ่นดิน ถ้าเห็นพระราชวงศ์พระองค์ใดมีวิญญูพิริยารอบรู้ราชานุวัตร ก็ให้ร่วมใจกันยกท่านขึ้นครองราชย์บัลลังก์ แล้วทรงขอให้สามัคคีกันไว้ให้มากๆ”

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงอยู่ในพระสติสัมปชัญญะเป็นปกติเรียบร้อยมาตลอด แต่พระอาการกลับยิ่งทรุดหนักลงตามลำดับ จนเสด็จสวรรคต เมื่อวันที่ ๒ เมษายน พ.ศ.๒๓๙๔ พระชนมายุ ๖๓ พรรษา ทรงอยู่ในราชสมบัติเป็นเวลา ๒๗ ปี

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

๑.เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบจากการที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงครองราชย์ก่อนพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

๒.เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ทางการทูตกับต่างประเทศ : อังกฤษและสหรัฐอเมริกา ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

๓.เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

๔.เพื่อศึกษาถึงพระราชกรณียกิจที่สำคัญๆ ในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ.๒๓๖๗-๒๓๙๔

๕.เพื่อศึกษาสภาพการเมืองปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว การเลือกผู้สืบราชสันตติวงศ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.การศึกษาเรื่องนี้จะเป็นการสะสมองค์แห่งความรู้ (Body of Knowledge) ในเรื่องของพระราชกรณียกิจในการปกครองทำนุบำรุงบ้านเมืองให้เจริญของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

๒.การศึกษาในเรื่องนี้เพื่อแสดงให้เห็นว่าการวิเคราะห์ในเชิงประวัติศาสตร์ไม่ใช่การศึกษาที่ผูกติดกับอดีต หรือการศึกษาอดีตเพื่ออดีต แต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตก็เป็นประวัติศาสตร์ที่จะมีผลต่ออนาคตด้วยเช่นกัน

เขียนโดย ม.ล.ชาญโชติ ชมพูนุท

วันจันทร์ที่ 28 ธันวาคม 2015 เวลา 00:00 น. - แก้ไขล่าสุด วันจันทร์ที่ 28 ธันวาคม 2015 เวลา 01:15 น.

๓.ผลของการวิจัยนี้จะได้อะไรใหม่ในเรื่องพระราชกรณียกิจ
พระอุปนิสัยและการวางพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ก่อปรไปด้วยเหตุผลและหลักฐานที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

๔.ใช้เป็นตำราสอนวิชาทางสังคมศาสตร์ ทั้งวิชาประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้มุ่งจะวิเคราะห์ถึงเหตุการณ์สำคัญๆ และพระราชกรณียกิจที่สำคัญๆ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ.๒๓๖๗-๒๓๙๔
ในการศึกษาจะมุ่งชี้ให้เห็นพระราชกรณียกิจด้านต่างๆ ที่ทรงปฏิบัติราชการด้วยพระปรีชาญาณ เดียวแหลมและเข้มแข็ง
ประกอบด้วยอุตสาหพยายามมั่นคงอยู่มิได้เสื่อมคลายจนตลอดพระชนมายุ พระองค์มีพระราชศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง
ได้ทรงสร้างพระพุทธปฏิมาหลายองค์ ทรงสร้างและทรงปฏิสังขรณ์วัดหลายวัด ทรงรักษาความมั่นคงของพระราชอาณาจักรและเมืองประเทศราชให้มีอิสระ
ยกเว้นเพียงรายสองรายเท่านั้น เพื่อให้บ้านเมืองมีความปลอดภัย

ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยต่อมาหาอำนาจตะวันตกในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ.๒๓๖๗-๒๓๙๔) (วงเดือน นาราสิัจ ๒๕๑๘)
มีข้อความวิจารณ์ตอนหนึ่งว่า ข้อตกลงทางการเมืองระหว่างไทยกับอังกฤษในสนธิสัญญาเบอร์นี สะท้อนให้เห็นการดำเนินนโยบายของไทยต่ออังกฤษในขณะนั้นว่า
แม้สถานการณ์แวดล้อมจะบีบบังคับให้ไทยต้องยอมรับสัมพันธไมตรีกับอังกฤษ
ซึ่งเป็นชาติมหาอำนาจตะวันตกที่เข้ามามีบทบาทในภูมิภาคแถบนี้ตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ แต่ผลของการตกลงทางการเมืองในสนธิสัญญาเบอร์นีชี้ให้เห็นว่า
รัฐบาลไทยดำเนินนโยบายคบบกับฝรั่งชาติตะวันตกด้วยความระมัดระวัง และคำนึงถึงผลประโยชน์ตลอดจนความมั่นคงของชาติเป็นหลักสำคัญ
นอกจากนี้ยังเป็นการดำเนินนโยบายที่ชาญฉลาดเพราะสามารถนำเอาผลประโยชน์ทางการค้าของอังกฤษมาต่อรองให้รัฐบาลไทยบรรลุถึงผลประโยชน์และความได้เปรี
ยบทางการเมือง การเจรจาในครั้งนี้เป็นเครื่องยืนยันได้ว่า อังกฤษเพียงแต่สนใจผลประโยชน์ทางการค้ากับไทย
แต่ยังไม่สนใจที่จะเข้าแทรกแซงทางการเมืองของไทยในแหลมมลายูอย่างจริงจัง

คัดลอกโดย ม.ล.ชาญโชติ ชมพูนุท

๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๘

พระธรรมเทศนาเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (๙)

เขียนโดย น.ล.ชาญโชติ ชมพูนุท

วันจันทร์ที่ 28 ธันวาคม 2015 เวลา 00:00 น. - แก้ไขล่าสุด วันจันทร์ที่ 28 ธันวาคม 2015 เวลา 01:15 น.
